

Васильєва Р.Ю. Міждисциплінарний аспект формування безпечної поведінки підлітків//Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції "Європейська наука XXI століття: стратегія і перспективи розвитку - 2006". Том 13. Проблеми підготовки спеціалістів-Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. – С.109-111. ISBN 966-7191-99-0

Васильєва Р.Ю.

Житомирський державний університет ім. Івана Франка

Міждисциплінарний аспект формування безпечної поведінки підлітків

Підготовка населення в галузі безпеки здійснюється в системі формальної і неформальної освіти. До першої належать усі види освітніх закладів, включаючи курси підвищення кваліфікації. До другої - установи, що забезпечують підготовку населення на громадських засадах: музеї, парки, бібліотеки, пожежні дружини тощо. Сюди ж включаються і засоби масової інформації.

Основна мета освіти в галузі безпеки у школі визначається як формування в учнів безпечного типу поведінки у системі "людина-життєве середовище" і відповідального ставлення до власного життя і здоров'я. Вона передбачає також розвиток умінь приймати відповідальні рішення в надзвичайних ситуаціях і засвоєння відповідних правил поведінки у навколишньому середовищі та суспільстві. Серед головних завдань можна виділити такі:

-сприяти осмисленню значущості власної безпеки та безпеки оточуючих в системі "людина-життєве середовище";

-забезпечити можливість набувати досвід і уміння, необхідні для збереження життя і здоров'я;

-формуванню принципово новий, безпечний тип поведінки у системі "людина - життєве середовище" [1].

Формування безпечного типу поведінки повинно проводитись на міждисциплінарній основі. Ця проблема знайшла своє відображення в працях Л.А.Сидорчук, Л.Г.Горяна та інших. Міждисциплінарні зв'язки реалізуються на основі інтеграції і конкретизації знань, які сприяють формуванню в учнів єдиної картини світу, наукового світогляду. Міждисциплінарні зв'язки передбачають озброєння учнів системою знань зі споріднених предметів: основи безпеки життєдіяльності - природознавство - фізика - хімія - біологія - географія - психологія - правознавство [2]. Навчальна дисципліна, відповідно до її профілю,

109

має оптимальні можливості для розкриття певних аспектів проблеми взаємодії людини, суспільства і природи.

Предмети природничого циклу формують знання про закони природи і уміння використовувати їх в інтересах людини, ознайомлюють із

структурою, енергетикою і функціями біосфери, різними формами життя, розкривають їх взаємозв'язок і взаємозалежність, пояснюють причини порушення природної рівноваги і погіршення якісних параметрів навколишнього середовища у зв'язку з людською діяльністю. Фізико-математичні дисципліни розкривають проблеми взаємодії людини і техніки, вплив останньої на життєдіяльність людини. Цикл природничих дисциплін забезпечує розуміння учнями механізмів впливу несприятливих умов життєвого середовища на здоров'я людини, причин виникнення надзвичайних ситуацій природного та техногенного походження.

Предмети суспільно-історичного циклу спрямовані на осмислення учнями взаємозв'язку між історичним розвитком цивілізації та безпекою особистості, розуміння соціальної значущості безпечного існування, залежності суспільного розвитку й індивідуального благополуччя кожної людини від стану навколишнього середовища і рівня безпеки у суспільстві, формування громадянської позиції у розв'язанні проблем безпеки життєдіяльності.

Предмети гуманітарного і художньо-естетичного циклів мають сприяти розвитку чуттєво-емоційної сфери школярів, розумінню ними естетичної та художньої цінності кожної людини, гуманного ставлення до неї. Художня література та образотворче мистецтво дають образне втілення етико-естетичної цінності людини та ідеалів ставлення до неї.

Предмети трудового циклу розвивають в учнів практичні навички безпечної діяльності.

Міжпредметний підхід до освіти в галузі безпеки у школі дає змогу максимально використовувати потенціал кожної навчальної дисципліни у розкритті проблем безпечного існування в системі "людина-життєве середовище" відповідно до їх логіки і структури і забезпечує взаємозв'язок усіх елементів змісту навчання в школі. Цілеспрямоване відображення ідей безпечної поведінки у змісті кожного предмета створює цілісне уявлення про комплекс проблем з безпеки, розгляд яких включається у зміст шкільної освіти, сприяє розвитку в учнів умінь "спостерігати, розуміти, оцінювати й діяти" [3].

Так, на початковому етапі навчання питання безпечної поведінки людини мають розкриватися з урахуванням впливу на емоційну сферу учнів, формування у них позитивних мотивів безпечної поведінки у навколишньому світі, розвитку почуття добра, справедливості, чуйності, уважності, спостережливості, обережності. У підлітковому віці зміст дидактичного матеріалу більшою мірою повинен зосереджуватися на раціональних аспектах пізнання навколишнього світу, його ціннісних властивостях, соціальних небезпеках. Особливого значення варто надавати формуванню у підлітків позитивних мотивів задоволення потреб у самореалізації, соціальній активності. Навчально-пізнавальну і практичну діяльність старшокласників слід організовувати відповідно до властивого

юнацькому віку підвищеного прагнення до інтелектуального осмислення явищ навколишньої дійсності, сприяти їхньому індивідуальному і соціальному самоствердженню.

Література:

1. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" // Інформаційний вісник "Вища школа". - К., 2001. - № 6. - С. 6-17.
2. Сидорчук Л.А. Методика навчання основ безпеки життєдіяльності // Безпека життєдіяльності. - 2004. - № 9 - С. 35-39
3. **Trant-A. An** Introduction to Environmental Education in the European Community // **Journal of Outdoor** Education. -1986. - Г **Vol. 58.** - N 4. - P. 22